

Arkadiusz Niewiadomski

Zakład Dynamiki Środowiska i Gleboznawstwa, Katedra Geografii Fizycznej, Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki
arkadiusz.niewiadomski@geo.uni.lodz.pl

Konferencja terenowa „Problemy systematyki gleb przekształconych przez człowieka: deluwialnych, zasolonych i technogenicznych”, Toruń 05–08.10.2016

Field Conference „Problems of systematics of soils transformed by man: deluvial, salt-affected and technogenic”, Torun 05–08.10.2016

W dniach 05–08 października 2016 roku odbyła się w Toruniu konferencja terenowa obejmująca obszar Kujaw i Ziemi Chełmińsko-Dobrzyńskiej pod hasłem „Problemy systematyki gleb przekształconych przez człowieka: deluwialnych, zasolonych i technogenicznych”. Konferencję zorganizowała Katedra Gleboznawstwa i Kształtowania Krajobrazu, Wydziału Nauk o Ziemi toruńskiego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Niniejsze wydarzenie było jednocześnie spotkaniem Komisji Genezy, Klasyfikacji i Kartografii Gleb Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego. Komitet organizacyjny konferencji tworzyli: dr hab. Piotr Hulisz z UMK w Toruniu – jako przewodniczący, w randze wiceprzewodniczących:

dr hab. Przemysław Charzyński oraz dr Marcin Świtoniak – także z UMK, a ponadto prof. dr hab. Cezary Kabała, dr hab. Michał Jankowski, dr Maciej Markiewicz, dr Piotr Sewerniak, dr Andrzej Plak, dr Adam Michalski oraz doktoranci Wydziału Nauk o Ziemi UMK: mgr Michał Dąbrowski, mgr Justyna Jasińska, mgr Łukasz Mendyk, mgr Sylwia Pindral oraz mgr Marcin Sykuła.

Spotkanie było podzielone na dwie części – konferencyjną i terenową. Obrady podzielono na sesję referatową i posterową, które odbyły się w hotelu Przystanek położonym w centrum Torunia. W konferencji udział wzięło ponad 30 gleboznawców z polskich ośrodków akademickich (fot. 1).

Fot. 1. Uczestnicy konferencji podczas sesji terenowej w Inowrocławiu

Źródło: archiwum prywatne autora (07.10.2016)

W trakcie obrad przedstawiono 4 wystąpienia referatowe oraz zaprezentowano 11 posterów wraz z krótkim ich omówieniem. Obrady rozpoczął Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego dr hab. Piotr Hulisz, zaś ich otwarcia dokonał nowo wybrany Dziekan Wydziału Nauk o Ziemi – dr hab. Marek Kejna, profesor UMK. Sesja referatowa składała się z 4 wystąpień ściśle związanych z tematyką konferencji. Jako pierwszy referat pt. „Systematyka gleb Polski – stan obecny i dalszy rozwój” wygłosił wiceprezes Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego zatrudniony w Instytucie Nauk o Glebie i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, prof. dr hab. Cezary Kabała. Po nim referaty wygłosili organizatorzy konferencji:

dr Marcin Świtoniak nt. „Problemy klasyfikacji gleb deluwialnych w obszarach młodoglacjalnych”, dr hab. Piotr Hulisz nt. „Wskaźniki zasolenia gleb” oraz dr hab. Przemysław Charzyński nt. „Problematyka klasyfikacji gleb technogenicznych w kontekście ich heterogeniczności”. Po wygłoszeniu referatów odbyła się dyskusja, a następnie sesja posterowa.

Pozostałe dni konferencji stanowiły trzy sesje terenowe zrealizowane pod kątem zagadnień ściśle związanych z tematem przewodnim. Sesja w dniu 06.10. odbyła się pod hasłem „Gleby deluwialne” i była prowadzona przez dr. Marcina Świtoniaka, a objęła fragment Pojezierza Brodnickiego. Trasę przejazdu na bieżąco analizował z odniesieniem do charakterystyk geograficznych dr hab. Michał Jankowski.

Punkty badawcze, w których dokonano odśnieżeń profili glebowych, znajdowały się w okolicy jeziora Zbiczno w miejscowości Ciche, której okolica otoczona jest polami sandrowymi, porośniętymi lasami, zaś w części centralnej mająca charakter wyspy morenowej. Na niewielkiej odległości ukazany został wpływ procesu deluwialnego na zmienność pokrywy glebowej. Trudna do ustalenia pozycja systematyczna wybranych gleb znacznie ożywiła dyskusje prowadzone bezpośrednio w odkrywkach glebowych. Profil znajdujący się na wierzchołku pagórka morenowego wyraźnie pozbawiony był wierzchniego poziomu próchnicznego, zaś drugi położony w najniższej części stoku będącego fragmentem rynny subglacjalnej był przez materiał próchniczny intensywnie nadbudowywany. Prowadzona dyskusja dotycząca gleb, dla których sporządzono dobrze opracowany, przejrzysty przewodnik terenowy z precyzyjnym opisem każdego ze stanowisk oraz wynikami badań właściwości fizykochemicznych, pozwoliła uściślić pozycję systematyczną gleb bazując zarówno na obowiązującej Systematyce Gleb Polski, jak i międzynarodowej klasyfikacji gleb World Reference Base.

W dniu 07.10 prowadzącym był dr hab. Piotr Hulisz, a tematyka wyjazdu obejmowała zagadnienie gleb zasolonych. Uczestnicy zostali przewiezieni do Inowrocławia, gdzie prowadzący zapoznał wszystkich z historią działających od 1882 roku Zakładów Sodowych w Inowrocławiu-Mątwach. Wieloletnia eksploatacja górnicza cechsztyńskich soli w rejo-

nie Inowrocławia oraz rozwój przemysłu sodowego przyczyniły się do znacznego zasolenia okolicznych gleb. Ów przykład antropopresji związany jest z występowaniem charakterystycznej, słonolubnej roślinności, tzw. halofitów. Uczestnicy konferencji mieli okazję bezpośrednio w terenie, na łące sąsiadującej ze stawami odpadowymi zakładów sodowych, zaobserwować np. soliród zielny (*Salicornia europaea*) (fot. 2), muchotrzew solniskowy (*Spergularia salina*) czy aster solny (*Aster tripolium*). Dwie odkrywki w tej lokalizacji reprezentowały gleby organiczne, torfowe, słone, sodowe. Odkrywka trzecia, zlokalizowana bliżej centrum miasta na osiedlu Jacewo, po długiej i burzliwej dyskusji została zaklasyfikowana jako gleba opadowo-glejowa, zasolona, mimo że wykazywała cechy pararendziny.

W ramach sesji popołudniowej prezentację wygłosili pracownicy Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej – kierownik Pracowni Gleboznawczo-Siedliskowej Marian Marzec oraz Przemysław Musiał z zespołu do spraw technologii. Zaprezentowali oni cechy informatycznego Systemu Wspomagania Prac Siedliskowych, który wprowadzony został na terenie polskich lasów, a dokumentuje charakterystykę właściwości oraz zmienność przestrzenną gleb i siedlisk. W ramach dyskusji zwrócono uwagę na realną potrzebę implementacji podobnych rozwiązań w odniesieniu do gleb obszarów o innym użycowaniu.

Fot. 2. Soliród zielny – roślina słonolubna występująca w sąsiedztwie zakładów przemysłu sodowego Inowrocław-Mątwy

(fot. A. Niewiadomski, 07.10.2016)

Ostatni dzień konferencji upłynął pod znakiem gleb technogenicznych. Przewodnikiem wycieczki był dr hab. Przemysław Charzyński. Tematyka objęła charakterystykę gleb urbizemnych Torunia oraz uwzględnienie specyfiki lokalnej – gleb funkcjonujących na szczycie fortów obronnych będących fragmentem dokumentującym historię miasta. Pierwsze dwie odkrywki glebowe zlokalizowano w obrębie zieleń-

ców na jednym z osiedli mieszkaniowych. Reprezentowały one gleby antropogeniczne w typie technosoli z licznymi artefaktami (fot. 3). Profil 3 dokumentował glebę antropogeniczną zbudowaną z warstw mieszanych usypanych na geomembranie, będącej betonowym stropem XIX-wiecznego fortu zbudowanego na potrzeby obrony ówczesnych granic Królestwa Prus.

Fot. 3. Gleba technogeniczna (A) oraz artefakty (B) z niej wydobyte

(fot. A. Niewiadomski, 08.10.2016)

Po zakończeniu sesji terenowej uczestnicy udali się do miejsca obrad, gdzie odbyło się podsumowanie konferencji, które było równocześnie otwartym spotkaniem Komisji Genezy, Klasyfikacji i Kartografii Gleb Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego. W ramach tego spotkania zwrócono uwagę na najbardziej niewralgiczne aspekty konieczne do uzupełnienia w przygotowywanej, nowej wersji Systematyki Gleb Polski. Podniesiono liczne postulaty mające na celu usprawnienie obowiązujących podziałów i precyzyjniejszą, opartą na logicznych zasadach możliwość klasyfikacji utworów glebowych. Spotkanie prowadził prof. dr hab. Cezary Kabała, który w krótkiej prezentacji dokonał podsumowania wniosków i ustaleń dotyczących kwestii spornych i wymaga-

jących wyjaśnienia lub uściślenia, a będących wynikiem doświadczeń zdobytych w trakcie dyskusji plenarnych.

Niniejszą konferencję, tak w części obrad plenarnych, jak i części terenowej, należy uznać za bardzo udaną i owocną w odniesieniu do praktycznych aspektów związanych z rozpoznawaniem gleb w terenie oraz określaniem właściwości specyficznych typów gleb, jakimi są gleby deluwialne, zasolone i technogeniczne. Organizatorom należą się wyrazy uznania i podziękowania za zaproponowanie bardzo interesującej tematyki, rzetelnie wykonaną pracę, wysoki poziom naukowy, jak również zadbanie o miłą atmosferę oraz gościnne przyjęcie.